

Forfatter: Kingo, Thomas

Titel: Digtning i udvalg

Citation: Kingo, Thomas: "Digtning i udvalg", i Kingo, Thomas: *Digtning i udvalg*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1995, s. 459.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-kingo09val-shoot-idm140375704663312.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Digtning i udvalg

Hosianna

Trykt efter SS II, s. 1-9, der gengiver originaltrykket. Digtet er formentlig skrevet, før salvingen fandt sted, idet Kingo ikke har været klar over, at ceremonien var ændret i forhold til tidligere kroninger; i bevarede prøvetryk er endvidere pladsen til datoen på titelbladet tom.

Hosianna: hebr.: frels nu, jf. Sal. 118,25; brugt som hyldestråb til Jesus, da han drog ind i Jerusalem som den af Gud sendte konge, jf. Matt. 21,9. - *Ene-Volds*: enevældige. - *Der*: da. - *høy-vægtige*: meget vigtige. - *Seyersaligen*: sejrrigt, - *fremføre*: udføre. - *omsider*: til sidst. - *henføre*: overføre. - *aff Gud selv indførde*: jf. I.Sam. 9,16-10,24. - *Himmelbudne*: af himlen påbudte. - *Salve*: overgyde med olie og derved indvie til kongeværdigheden. - *Signe*: velsigne. - *lader*: lad. - *Jørgen Lamprecht*: bogtrykker i København 1644-1672.

1

Dag op: bryd frem (som solen). - *ald Nordens*: Foruden Danmark-Norge ønskede den da. krone at hævde sit herredømme over i det mindste de tidligere da.-no. dele af Sverige. - *Held*: yndest; fremgang.

3

langsom: langvarig.

4

TVILLING-RIGER: Danmark og Norge. - *blive ved*: bestå.

5

Østen-Skandse: om østhimlen.

6

Purpur-Kaaben: symbol på kongeværdigheden; solen er dagens konge, jf. Sal. 136,8; allerede i samtiden omtaltes den fr. konge Ludvig XIV som solkongen. - *svandse*: dreje sig.

7

leg: læg.

8

At: så at. - *yndelig*: venligt; yndefuldt. - *beteer*: viser.

9

aff alle dine Kanter: fra alle verdenshjørner.

10

haf et Øye paa: betragt opmærksomt; overvåg. - *Throne-Planter*: om kongeparret.

11

stadig: varig.

12

sprude ... frem: sætte nye grene.

13

14 Deel (...) Med mig: tildel mig.

13

og: også. - *lyksom*: lykkebringende.

15

Tilegne: tillægge. - *reet*: virkelig. - *Skik*: skikkelse, form.

460

16

NORDENS ARVE-SØN: Christian V var den første da. konge, der opnåede kongeværdigheden udelukkende ved arv og ikke ved valg. - *egen Krone*: Til kroningen, den første under enevælden, var der fremstillet nye kronjuveler, nu på Rosenborg.

17

finder: føler. - *Feyl*: ufuldkommenhed. - *blive*: blive ved.

18

Solens skive: solur; knyttet til *peged paa*.

20

hvor: hvordan.

21

forsagt: modløs. - *Sang-Gud-inde*: muse, om inspirationen.

22

torde: skulle.

23

haanes: far skam. - *brendt*: forbrændt.

27

Folke-Boe: menneskebolig. - *DAN*: den da. sagnkonge, der regnes for folkets stamfader og rigets grundlægger, som det blev opkaldt efter.

28

Sad op: satte sig op. - *tog sig (...) an*: overtog.

30

langt: for længst. - *Spiir*: scepter. - *braske*: prale.

32

Frihed: nl. kongens frihed fra en håndfæstning.

33

her paa: heraf. - *Speyl*: spejlbillede. - *Fæste*: hvælving.

34

lenked: fastholdt; styret.

36

et Straa-bredt: bredden af et strå.

37

foore: opførsel; udstyr.

39

brask: pragt, - *forblegned*: falmet.

41

Himmel-Tegn: dyrekredsens 12 tegn.

42

frydig: glad. - *bruger...*: nl. på hestene, der if. den antikke og den nord. mytologi trækker solgudens vogn. - *flux*: rask.

43

Trotz: der er ikke tale om at.

44

Stærten: stjerten, halen (med giftig brod).

45

Naade-blus: om solstrålerne.

49

Lius: lys.

50

Sokke: sænkning, sump.

51

Qvegnings: oplivelses.

52

forkrenked: krænket. - *kryst*: knuget.

53

hand: solen. - *stridig*: stride.

54

blinde: uigennemsigtige.

58

Fiske-sal: om havet. - *næt*: behændigt.

59

Safften: om havvandet. - *Thronens gyldne Ring*: om solskiven.

60

øses: nl. som regn.

61

Ihvor: hvor end.

62

Regiment: styre. - *intet dog dißværre*: dog ikke på ringere måde end.

63

i... Agt: holder ordentlig øje med alting.

64

HErrens Magt: Guds magt (som er betroet solen el. kongen).

65

Throne-gang: gang som hersker.

461

67

DRONNING: om månen, der hersker over natten, jf. Sal. 136,9.

72

Tro: troskab. - *trygge*: pålidelige.

74

Veyr: vinde.

75

jeffnt: vedholdende; roligt.

76

frem: igennem. - *end*: selv. - *dend*: månen.

77

Herredom: rige; styreform.

78

tør: kan.

79

Creatur: skabninger. - *løser aff*: giver fri.

80

støde-Staff: støttestav.

81

brumle: brumme.

82

Mennisken: menneskene.

83

gifftig Stjerne-skud: If. folketroen kunne stjernesnud varsle død, jf.J.M. Thiele: *Danmarks Folkesagn* III, 1860, nr. 570.

84

brud: skade.

87

Ljus: lys.

88

lige: samme; solen og månen har samme rettigheder.

89

Saa: sådan. - *Aar til Aar*: år efter år. - *Skiffte*: forandring. - *kiendes*: mærkes.

90

vendes: forandres.

91

Kræ: skabning. - *stiger op og ned*: fødes og dør.

93

skikked: ordnet.

94

vrikked: rokket.

95

blive: skal blive.

97

Blood: slægt; blod. - *Rolde*: række.

98

Som: grundled. - *udi Volde*: i deres magt.

99

Støven: støvet; de jordiske rester. - *hvor*: hvordan.

99

100 *gjorder om Med*: ifører.

101

modig: stolte. - *Siæle-Tal*: flok af døde (nl. kæmperne og kongerne). - *platte*: falde.

105

omfeyed: slået om, til side.

107

Romer-Marken: Kimbrenne og teutonerne, der formentlig var udvandret fra Danmark, invaderede i det 2. årh. f.Kr. Romerriget.

111

Iodne paa: tilfalde.

112

lange: (lang)varige.

113

FREDERICK: Frederik III, der 1660 fik indført enevælde og arvekongedømme. - *bliver*: består.

114

I mens: så længe. - *Frost-lived*: frostfulde. - *opdriver*: kaster op.

115

hug: huggede. - *Krampe-knuden*: den komplicerede knude (dvs. situation); den snor med knuder, der if. folkelig overtro kunne helbrede krampe (om Danmarks situation under svenskekrigene 1658-1660).

462

118

Saasom: eftersom. - *vaarst*: var. - *affmalnings stykke*: billede, mønster.

119

HErrens sande frygt: sand gudsfrygt.

120

omtrykt: omkranset, kronet.

122

123 *hegne (...)* *om*: omhegne.

123

opkilted ... Sverd: med opbundne klæder pga. bæltet med sværdet.

126

Pund: vægtenhed; talenter; hverv, jf. Luk. 19,11-27.

127

133 *Krone (...)* *SVERD (...)* *SPIIR (...)* *EBLE*: de kongelige værdighedstegn.

128

Gud Krone: måtte Gud krone.

131

Rættens Spiir: jf. Sal. 45,7.

132

undergaa: gå til grunde.

134

Formue: evne.

137

Gak: gå.

138

Aul: frembringelse; afgrøde.

139

Stjerne-tykt: tæt, talrigt som stjernerne, jf. 1.Mos. 15,5.

140

til (...) *traar*: længes efter.

141

mandes ... op: styrkes hjerter til at blive mænd. - *beggeRiger(s)*: Danmark og Norge.

142

Daj: dada, småslag. - *hugger*: nl. med våben.

146

Mens: men. - *keyse*: vælge.

147

Alt... Dig: kun for hos dig alene.

148

Og de: og for at de. - *vidne*: bevise.

149

din Samuel: Sjællands biskop Hans Wandal, der salvede Christian V, ligesom profeten Samuel salvede Israels første konge, Saul, jf. 1.Sam. 10,1. - *til ... opammed*: Bispesønnen Hans Wandal var tidligt bestemt for den gejstlige stand i lighed med Samuel, der blev lovet til Gud før sin fødsel, 1.Sam. 1.

150

krammed: knuget.

152

Ordens: stands; biskoppen talte på hele gejstlighedens vegne.

154

bie: vente.

157

sysler (...) om: er virksom.

158

159 *sin Trøye Forskaane*: undgå fare.

160

Marken: slagmarken.

162

Læbers Kalve: bøkker (som er den åndelige form for offerdyr), jf. Hebr. 13,15.

163

Gud signe: måtte Gud velsigne. - *din Skulder ...*: Før enevældens indførelse salvedes kongen på skulder og arm, men da Christian V besteg tronen, indførtes en ny ceremoni, hvorefter kongen blev salvet på hoved, bryst og hånd.

463

166

Salve-lugt: jf. Højs. 1,3.

169

skiud: skyd.

170

smurde: salvede. - *klæde*: beklæde, sidde på.

172

ARVING: Frederik IV blev født 11/10 1671.

173

med: sammen med. - *blive*: bestå.

174

175 *give (...)* Rum: opfylde.

176

Lykkes Ynske-Raab: lykønskingsråb. - *Zion(s)*: tempelbjerget i Jerusalem, hvor Israels konger indsattes, jf. Sal. 2,6; Guds folk.

177

styrke: skal styrke. - *Gud* (anden gang): tiltale.

178

Livsens Flood: If. Bibelen udspringer den livgivende flod i paradiset (1.Mos. 2,10), i Jerusalems tempel (Ez. 47,1-12) eller under Guds trone (Johs.Åb. 22,1 f).

179

Gud ... KONGEN: måtte Gud holde kongen i handen.

180

som ... bær: har ham som et værdifuldt øje nær sit hjerte, jf. Højs. 8,6.

181

Skift: lad veksle.

182

183 *laane Aff*: overtage fra.

183

Regierings skik: styreform.

184

friligen: frit, frimodigt.

185

tilig: tidligt.

186

overligne: ligne, men overgå.

187

sildig: sent.

188

fuld (...) *FEM*: om Christian V og desuden ordspil på udtrykket at være ved sine fulde fem (sanser). *Maytz*: majestæts, - *forbedere*: talsmand, som beder for (kongen).